

גליון מס' 191
פרשת בלק
ט"ו תמוז תשפ"א

גליון
מוגדל

לע"נ מורנו ורבנו הרב חיים אבישלום כהן זצוק"ל

ברכת חיים

פרשיות: "קרח" "חקת" "בלק"

מובא בספר 'דודאי יעקב' שלוש פרשיות רצופות עוסקות בפה: קרח - פי הארץ, חקת - פי הבאר, בלק - פי האתון, בשלושתן מופיעה האות ק', כשנתבונן היטב נגלה שאות זו פעם מופיעה בתחילת התיבה - קרח, ופעם באמצע תיבה - חקת, ואילו בפרשת בלק נמצאת היא בסוף התיבה.

האות ק' מסמלת קדושה, במילה קרח ניצבת היא ראשונה, לרמז שקדושתו של קרח נבעה מתחילתו - מהוריו, כפי שהתורה מעידה שיש לו במה להתפאר למרות רשעותו: "ויקח קרח בן יצחק בן קהת בן לוי...". פרשת חקת עוסקת בעניין פרה אדומה. לפרה יש קדושה עצמית, על כן האות ק' מופיעה באמצע התיבה. כעת מחזור הדבר מדוע בפרשת בלק, הקדושה באה בסוף, שהרי לבלק עצמו אין שום קדושה ואף לא ייחוס כל שהוא. אך לפלא הוא שמרשע זה, יצאה רות

המואביה [בנו של בלק היה עגלון מלך מואב, וממנו יצאה רות, ומרות המואביה יצא לבסוף דוד המלך]. לכן לאות ק' המסמלת קדושה ישנו מקום אף בשמו של רשע זה.

ויפתח ה' את פי האתון

ראוי היה שבלעם ישתומם מהפלא הגדול של דיבור האתון ויחשוב ויתבונן כי מאת ה' היתה זאת לסכל עצתו ולהשיב חכמתו אחור אך מתוך אכזריותו ורוע טבעו ומחמת חפצו העז ללכת, לקח העניין בדרך תמות ולכך השיב לה כאדם המדבר עם חבירו - "כי התעללת בי" ושירי מואב ושני נעריי שלכאורה חזו בפלא זה כיצד לא שאלו לו ולא דברו מאומה, ואפשר לומר כי היו כולם קודמין לו בדרך ובהישארו יחידי מאחור אירע לו הנס הזה והם לא ראוהו כי אם בלעם לבדו, כי כן יקרה לאנשי רוח הקודש, כעניין שכתוב בדניאל: "וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה".

יש להתבונן: לאיזו תכלית כיוון הקדוש ברוך הוא בנס מופלא שכזה פתיחת פי האתון והלא מקובל בדיניו שאין הקדוש ברוך הוא עושה נס בחינם.

א. כתב הרמב"ן - להודיע ש'ה' פותח פי הנאלמים וכל שכן שישגור ברצונו פי המדברים ואף ישים בפיהם דיבורים כרצונו, והספורנו כתב שאולי דבר זה יעוררו לשוב בתשובה.

ב. "הכלי יקר": להראות לבלעם שהוא דומה לחמור שאין מטבעו לדבר ולכבודן של ישראל בלבד פתח ה' את פיו, ולפי שעה פתח הקדוש ברוך הוא פיו בנבואה כדי שלא יאמרו אומות העולם אילו היו לנו נביאים היינו חוזרים למוטב.

ג. ועוד שבביל כבודן של ישראל להורות שאינם ראויים לקללה אלא לברכה. (רבינו בחיי)

ד. "האור החיים הקדוש" כתב שהוא כדי להשפיל גאותו של אותו רשע.

ה. במדרש רבה מבואר שפתיחת פי האתון באה ללמדנו שמנע הקדוש ברוך הוא דיבור מהבהמות לפי שחש על כבוד האדם, שאם היו יכולות לדבר לא היו בני אדם יכולים לסבול עלבונם, שהבהמה היתה מוכיחה לאדם דברים כדורבנות ולא היה יכול הוא להשתעבד בה.

זמני הדלקת נרות:

פרשת בלק

כניסת השבת

19:31

צאת השבת

20:33

ר"ת 21:04

רש"י הקדוש מפרש: אין רוח הקודש שורה עליו אלא בלילה, כן לנביאי עכו"ם.

סיפר רבי חיים פלאג'י זצ"ל: "מעשה שבא לפני גוי טורקי, שהגיע לעירנו איזמיה. בדרכו, עבר דרך בית הקברות ומאחר שהיה עיף ויגע, נרדם בבית הקברות. בעודו ישן, הופיעו בחלומו שלשה זקנים ואמרו לו: "מדוע אתה ישן במקום הזה? קום, לך ואמור לרב העיר, כי יחפש ויתקן בדקי העיר בחילול שבת, מאכלות אסורות ושאר עבירות, כדי שלא תבוא עליהם מגפת חולירע.

"הגוי התעורר בבהלה, הלך במהירות לשכונת היהודים, וביקש את הרב, ויען שהגוי הזה מסיח לפי תומו, וכשבא לפני הרב היה בפחד משאירע לו, כנראה שדבריו אמת, וכבר נתבאר מהזהר (סדר ויקרא) כי יש לעשות עיקר מחלומות הגויים, לכן ביקשתי לעורר הציבור בתשובה" (לב חיים ס"ה)

סיפור לשבת קודש

"מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל" [כג, י]

לפני כמאתיים שנה חי בעיר מקנס שבמרוקו איש אלקים קדוש, הדיין רבי רפאל ברדוגו זצ"ל, שהיה קרוי בפי כל בשם "רפאל המלאך". בספרו "מי מנוחות", הסביר פסוק בפרשתנו, באופן שיש לו השלכה אקטואלית גם לימינו אנו. כאשר יעקב אבינו בא לפני יצחק אביו לקבל את הברכות הנצחיות, הוא התחזה בפניו לעשיו. מישש יצחק אבינו את ידיו שהיו מכוסות בפרוות גדי עיזים, ואמר: "הקול, קול יעקב. והידיים, ידי עשיו". מילים אלו נאמרו ברוח הקודש, ויש בהן הבטחה ניצחית: כל זמן שהקול קול יעקב, כל זמן שהילדים והנערים היהודים לומדים תורה ומשמיעים קולם בתפילה – אין הידיים ידי עשיו, אין האומות מתגברות עליהם, וכל מזימות הגויים מופרות ומתבטלות! אך אם אין הקול קול יעקב, אם חלילה יחדל קול לימוד התורה – עלולות לגבור הידיים ידי עשיו! ה' ישמור וינצור.

חכמינו זכרונם לברכה סיפרו לנו, שכאשר באו מלכי מדיין אל בלעם לשאול האם יוכלו לנצח את עם ישראל, אמר להם: לכו וראו, אם תינקות של בית רבן בטלים מלימודם, אתם יכולים להם. ואם לאו, אינכם יכולים להם.

ואמנם, כאשר הלך בלעם לארץ מואב וביקש לקלל את עם ישראל, נשא עיניו וראה את המחזה המרנין, הנפלא: רבבות ילדים יושבים על הארץ לפני רבותיהם, כמנהג אותם ימים, ועוסקים בתורה, וקולם הענוג נשמע למרחוק. ראה את הנערים המבוגרים יותר יושבים קבוצות קבוצות, ועוסקים בלימודם בהתלהבות רבה. נשא משלו ואמר: "מי מנה עפר יעקב", אלו הם הנערים הצעירים היושבים לארץ, ומתעפרים בעפר. "ומספר את רובע ישראל", אלו הבחורים המבוגרים יותר המתקבצים בקבוצות ורבעים ועוסקים בתורה – וידע, כי לא יוכל להרע להם!

כאשר המן בן המדתא האגני צורר היהודים גזר להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, מנער ועד זקן, טף ונשים, הכריז מרדכי הצדיק על ימי צום ותפילה, וכינס את כל הילדים ללימוד תורה. בלילה ההוא נדדה שנת המלך, וקראו לפניו שמרדכי הציל אותו ממוות. לפנות בוקר הגיע המן כדי לבקש מהמלך לתלות את מרדכי – ונצטוו להלבישו בגדי מלכות ולהרכיבו על סוס המלך, כשהוא קורא לפניו: "ככה יעשה

לאיש אשר המלך חפץ ביקרו". לא הבין המן את פשר המהפך. הלך אל מרדכי – ומצאו יושב ומלמד את ילדי ישראל תורה. אז ידע המן מה גרם למפלתו: לימוד תורה לילדי ישראל, הוא שגרם למהפך! וצריכים אנו לדעת, שכשם שלימוד התורה של הילדים והנערים בתלמודי התורה ובישיבות הקדושות מציל את עם ישראל מכל מיני גזירות רעות, כך לימוד התורה במשפחה מציל את המשפחה מכל רע, ומביא לה שפע ברכה והצלחה, ישועה ורפואה! הבה נגביר את לימוד התורה, שלנו ושל בנינו. נקבע עיתים לתורה ונחנך בנינו לתורה. נקשר ונהדק את שלשלת הדורות ומסורת האבות ונועיל בכך הן לעצמנו ולמשפחתנו, ולכל עם ישראל. יחולו על ראשינו ברכות מרובות, וכל שוטנינו ושונאינו יסוגו אחור!!! (מעין השבוע).

הזמן בו ניסה בלעם להוציא זממו לפועל

בראש השנה, בתפילת המוסף, אנו מזכירים פסוק מברכתו של בלעם. (במדבר כג, כא) "לא הָבִיט אֶנּוֹן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עֵמֶל בְּיִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהָיו עֲמָו וְתָרַעַת מִלֶּךְ בּוֹ". יש להבין מדוע אנו מזכירים את בלעם הרשע, בתפילת ראש השנה בפסוקי מלכויות, ולא זו בלבד אלא שממליכים את הקדוש ברוך הוא, בברכה שיצאה ממקור טמא שכזה - פיו של בלעם הרשע!

בספר "תפארת יהונתן", בשם המגלה עמוקות, שכל הסיפור עם בלק ובלעם, התרחש בסוף חודש אלול.

בסוף חודש הרחמים והסליחות, הגיעו שליחיו של בלעם, וביקשו ממנו לקלל את ישראל. אמר הוא להם - עכשיו זה לא הזמן המתאים, צריכים אנו להמתין ל - א' בתשרי - ראש השנה. ביום מיוחד זה, נוכל לקללם, מדוע?

משום שאז בני ישראל נידונים, וניתנת רשות לשטן לקטרג, שנאמר (איוב ב, א) וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל ה' וַיָּבֹאוּ גַם הַשָּׁטָן בְּתֹכָם לְהִתְיַצֵּב עַל ה'. וביארו חכמינו זכרונם לברכה - וַיְהִי הַיּוֹם - זה ראש השנה.

אומר המגלה עמוקות - זה מה שנאמר וְעַתָּה לְכָה נָא אֲרָה לִי אֶת הָעָם הַזֶּה - אֲרָה = א' ראש השנה.

ומסביר עוד ה"מגלה עמוקות" - כיון שראה בלעם להפתעתו, שישראל תוקעים בשופר בראש השנה, ככתוב וְתָרַעַת מִלֶּךְ בּוֹ, משום כך, אין בכוחו של השטן לקטרג, בשל כך אמר להם לינו פה הלילה, והיה דוחה אותם מיום ליום, עד יום הכיפורים. ובכל אותם ימים, בהם בלעם רצה לקלל, הקדוש ברוך הוא לא כעס, ולכן נקבעו ימים גבוהים אלו, כימי רחמים, כיון שבהם סילק הקדוש ברוך הוא את מידת הדין.

כעת מובן היטב מדוע אנו אומרים דווקא פסוק זה "לא הָבִיט אֶנּוֹן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עֵמֶל בְּיִשְׂרָאֵל", שהרי אין לך פסוק בתורה, המשבח את אהבת הקדוש ברוך הוא, לכנסת ישראל כפסוק זה. אומר בלעם - כמה שאני מנסה לקלל, אין הדבר עולה בידי מדוע אין הוא מצליח? - לא הָבִיט אֶנּוֹן בְּיַעֲקֹב - הקדוש ברוך הוא לא היה מוכן להסתכל על עוונותיהם, וְלֹא רָאָה עֵמֶל בְּיִשְׂרָאֵל. מבאר רש"י - עמל. לשון עבירה, לפי שמעשה העבירה עמל הוא לפני המקום.

"ה' אלהיו עמו". אפילו מכעיסים וממרים לפניו אינו זז מתוכו. "ותרועת מלך בו" - לשון חיבה ורעות.. הקדוש ברוך הוא אוהבם כל כך, עד שאין אני מצליח להכניעם.

"החתם סופר", (יורה דעה, סימן שנ"ו), מביא דברי הגמרא (בבא-בתרא יד): "משה כתב ספרו ופרשת בלעם", והקשה - מה כוונת הכתוב משה כתב ספרו ופרשת בלעם?! הרי פרשת בלעם כלולה היא בתוך ספרו ואין היא קטע חיצוני!

אומר "החתם סופר" חידוש עצום - בכל עניין הכתוב בתורה, מבריאת אדם הראשון, ועד "לעיני כל ישראל", יש עדים להתרחשותו, אדם הראשון העביר קורות העיתים, לשם בן נח, והוא העביר זאת ליעקב אבינו, יעקב היה בן חמישים, כששם בן נח נפטר, והוא מסר את זה לקהת, קהת העביר למשה, ומשה לאהרון, הכל ראו בעיניהם - אין האבות מנחילים שקר לבניהם.

למעמד הר סיני - 60 ריבוא עדים. כולנו חזינו במכות מצרים וביציאה המופלאה ממנה. אנחנו, אבותינו ואבות אבותינו - איש מפי איש ברציפות שאין לה אח ורע בשום אומה ולשון.

אומר "החתם סופר" - על דבר אחד אין עדות - פרשת בלעם ובלק. עניין זה ישב משה וכתב מילה במילה על פי הנמסר לו מהבורא יתברך לפי שלא היו עדים בדבר.

אף אחד לא ידע, שבלק שכר את בלעם, שהוא ניצב למעלה בהרי מואב, שהוא מקים מזבחות, ומנסה לקלל.

אף משה רבינו עם כל מעלתו לא ידע, שיושב משהו בה, ויודע דעת עליון - "למען דעת צדקות ה'" - הקדוש ברוך הוא אוהב אתכם! שאילו היה כועס באותו יום, לא היה נשאר מישראל שריד ופליט חס ושלום. בכל עת בה התרגשה צרה על עם ישראל ידע הוא לעורר שערי שמים - גזרת המן - לך פגוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי... התפללו, צעקו, צמו, ובכך תמה הגזירה!

כאן נעלם מכולם שיש צורך בתפלה בכלל. כולם היו במדבר שמחו וצהלו ולא ידעו שמץ מהסכנה הנוראה הנשקפת להם.

אומר הנביא לישראל: "עמי זכר נא" - דע, כמה צדקה עשה עמך ה', באותם ימים גורליים.

חידוש עצום, כותב הרב דסלר, בספרו (חלק א', ע"מ 236) - כיצד ייתכן, שבלעם הרשע, מצליח לבסוף להחטיא את עם ישראל בזנות - עם היוצא ממצרים, כשהוא גדור בעריות, גן נעול אחותי פלה, גל נעול מעין חתום?

לאחר 210 שנים, מתוכם 86 שנה של עבודת פרך המשברת גוף ונפש, כולם יוצאים זכים וטהורים, פרט לאשה אחת - שלומית בת דברי למטה דן, שפרסמה הכתוב.

מבואר ה"מכתב מאליהו" יסוד נפלא - מובא בספרים הקדושים שהעולם מאוזן בדין וברחמים שהרי - הקדוש ברוך הוא בתחילה, ביקש לברוא את העולם במידת הדין, וכשראה שאין הוא יכול להתקיים במתכונת זו, צירף הוא את מידת הרחמים. הקדוש ברוך הוא מצוי כל היום ברחמים, מלבד שנייה ביום, בה הוא מפעיל את מידת הדין.

לשם מה צריך את מידת הדין בעולם?

מסביר הרב דסלר - מידת הדין נועדה, על מנת שהאנשים לא ימשכו אחר תענוגות והבלי העולם הזה. המרחיקים אותם מהמסילה העולה

בית-אל.

כשאדם שומע על מידת הדין, אסונות ופגעים, רח"ל, משמש הדבר כמוסר המהווה בלם בפני ירידה רוחנית.

באותו הזמן בו הקדוש ברוך הוא לא כעס - התבטלה מידת הדין, ונשארה רק מידת הרחמים ואז היה רק חסד ושפע בעולם לפיכך ניצל בלעם את העדרו של מנגנון ההגנה בימים אלה והחטיא אותם בעריות.

נפלא הוא הדבר למתבונן. (הרב רוזנבלום)

השגותיו המופלאות של האריז"ל

בעת שנתו

מובא בספר שבחי האר"י הקדוש:

בעת שהאר"י היה ישן שינת צהריים בשבת קודש פרשת "בלק" (עין בשערי תשובה אור החיים סימן ר"צ בשם הברכי יוסף שהאר"י ל היה ישן ב' או ג' שעות בשבת וכתב המחזיק ברכה שרבים מקיימים מנהג האר"י ומי יתן ויקיימו שאר הנהגותיו כי קודש הם) ראה תלמידו ר' אברהם הלוי ז"ל ששפתותיו מרחשיין. הלך והטה אזנו אל מול פיו הקדוש כדי לשמוע את דבריו, ומתוך כך התעורר האריז"ל וראהו עומד על גביו, שאלו הרב מה רצונך? אמר לו - רציתי לדעת באיזה עניין עסק הרב, אמר לו האר"י הקדוש, תמיד בעת שנתו, נשמתי עולה למעלה, ומלאכי השרת מביאים אותי למ"ט שר הפנים השואל אותי לאיזו ישיבה חפץ אני לילך ומוסרים לי רזין עילאין.

אמר לו ר' אברהם הלוי ז"ל בבקשה ילמדנו רבינו מה שלמד עכשיו בעת שנתו, חיך רבינו ואמר לו: מעיד אני עלי שמים וארץ, שאילו הייתי דורש שמונים שנה ברצף בלי גוזמא, לא הייתי יכול לסיים מה שלמדתי עתה בפרשת בלעם והאתון.

ממתק לשבת על הפרשה

"ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף"

ב"קהלת יצחק" מובא מעשה מופלא: הרב ר' פייוויל מסמארמן זצ"ל בא מעולם האמת לבנו בחלום, וגילה לו כי עתה הולך הוא להגר"א מוילנא זצ"ל, למסור לו שלום מהשמיים עבור עניין שחידש הגר"א ובו כיוון לאמיתה של תורה. והסיבה בגינה בחרו דווקא בו לשליח, היא משום שגם הוא חידש פעם דבר אמת בתורה. וישאלהו הבן מהו החידוש בו כיוונת לאמיתה של תורה, ויאמר: כתוב "ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף" - על תיבת במגפה יש אתנחתא, וקשה, הרי כל הפסוק הוא עניין אחד ומדוע היה צריך לבוא בו אתנחתא? וביאר דבאמת גם פסוק זה הוא בעל שני מאמרים, ולכן יש בו צורך באתנחתא.

להורות שעוד עניין צפון ונסתר לפנינו פה, והוא, דנגזר מאתו יתעלה שימותו על עוון זה כ"ד אלף מישראל, אך מפני שהעת היא הייתה עת רצון, שלא כעס הקדוש ברוך הוא מהשטים ועד הגלגל, לכן חס הקדוש ברוך הוא וכלל בחשבון זה גם את האנשים אשר הגיעה כבר עתם למות בין כה וכה, כדי שתתמעט המגפה.

וזהו כוונת הפסוק "ויהיו המתים" - המתים כדרך כל הארץ שהגיע זמנם לשבוק חיים כלולים היו "במגפה" - בחשבון המגפה, ונשלם מאמר הראשון, ואחר כך אמר הכתוב "ארבעה ועשרים אלף" ללמדנו שזה סך כל המתים במגיפה (אוצרות התורה).

בשעה טובה ומוצלחת נפתחה מדרשייה לצעירים
 ללימודי גמרא, הלכה ומוסר
 באווירה חוויתית ומהנה
 בימי ראשון שני ושלישי | 20:15-21:45
 תפילת ערבית 21:45

צדיק בא לעיר

המקובל הרב דוד בצרי שליט"א

בית הכנסת המרכזי "בית יוסף"
 רח' גלבוע 11 גבעתיים
 מומינים את הציבור היקר
 לתפילה ולשיעור תורה שימסר
 השבת פרשת בלק
 בסעודה שלישית בשעה 19:30
 תפילת מנחה 18:45

יעמדו על הברכה

התורמים

שמות

לרפואה שלימה:
 אידיית דובה
 בת אלקה רות הי"ו

לעילוי נשמת רבינו:
 הרב חיים אבישלום
 בן בלנקא זצוק"ל
 ת.נ.צ.ב.ה

לעילוי נשמת:
 האישה הצנועה מרת
 פנינה בת בלנקא ז"ל
 ת.נ.צ.ב.ה

לעילוי נשמת:
 הרבנית
 צפורה בת טובה ע"ה
 ת.נ.צ.ב.ה

לעילוי נשמת:
 ויולט טוינה בת תפחה ודוד ז"ל
 נפטרה י"ח תמוז תש"פ
 שלמה טוינה בן דבורה ודוד ז"ל
 נפטר ט"ו אלול תש"פ
 ת.נ.צ.ב.ה

להנצחות ולהקדשות

במיל:
 b5448622@gmail.com
 sms-ב
 054-4843340